

**TYÖELÄMÄ- JA TASA-
ARVOVALIOKUNNAN LAUSUNTO
4/2007 vp**

**Hallituksen esitys eräiden tehtävien siirtämistä
sisäasiainministeriöön koskevaksi lainsäädän-
nöksi**

Perustuslakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 2 päivänä lokakuuta 2007 lähettäessään hallituksen esityksen eräiden tehtävien siirtämistä sisäasiainministeriöön koskevaksi lainsäädännöksi (HE 90/2007 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan samalla todennut, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunta voi halutessaan antaa lausunnon perustuslakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- maahanmuutto- ja eurooppaministeri Astrid Thors
- kansliapäällikkö Markku Wallin, johtaja Mervi Virtanen ja lainsäädäntöneuvos Tarja Kröger, työministeriö
- lainsäädäntöjohtaja Pertti Laitinen ja lainsäädäntöneuvos Jorma Kantola, sisäasiainministeriö
- alivaltiosihteeri Heikki Aaltonen, valtioneuvoston kanslia
- lakimies Janne Metsämäki, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

- johtaja Markku Lemmetty, Akava ry
- lainopillinen asiamies Hannu Rautiainen, Elinkeinoelämän keskusliitto
- johtaja Antti Neimala, Suomen Yrittäjät ry
- puheenjohtaja Lea Karjalainen, Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö TVV ry
- johtaja Keijo Sahrman, Suomen Kuntaliitto
- apulaistoimistonjohtaja Tarja Hassinen, Helsingin työvoimatoimisto, Itäkeskus
- puheenjohtaja Eija Tuutti, Työ- ja elinkeinohallinnon henkilöstöliitto THHL ry
- pääluottamusmies, ammatinvalintapsykologi Tapio Suvanto, Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
- JUKO ry:n asiantuntija, vanhempi hallitussihteri Tarja Brandes, työministeriö
- pääluottamusmies, apulaistoimistonjohtaja Marja Jaakkola, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- luottamusmies Kirsti Siponen, Palkansaajajärjestö Pardia ry / Valtion toimihenkilöliitto Valto ry.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Maahanmuuttopolitiikan kokonaisuus

Esityksellä toteutetaan hallitusohjelmaan sisältyvä kirjaus maahanmuuttoa ja kotouttamista koskevien tehtävien siirtämisestä sisäasiainministeriöön. Maahanmuuttopolitiikan keskittämisellä sisäasiainministeriön hallinnonalalle pyritään luomaan paremmat edellytykset asettaa tavoitteita, kehittää ja toteuttaa kokonaisvaltaista, yhtenäistä ja ennakoivaa maahanmuuttopolitiikka sekä vastata joustavasti muuttuviin olosuhteisiin. Valiokunta pitää esitettyjä tavoitteita tärkeinä ja puoltaa ehdotettuja tehtävien siirtoja.

Maahanmuuttopolitiikkaan vaikuttavat muun muassa työvoiman saannin, kansainvälisen suojelun, laittoman maahanmuuton ehkäisyn, valtion sisäisen turvallisuuden ja yksittäisen ulkomaalaisen oikeuksien näkökulmat. Näiden eri näkökulmien ja intressien tasapainoinen toteutuminen edellyttää selkeää poliittista ohjausta ja yhteistyötä muun muassa kuntien, työmarkkinajärjestöjen ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

Johdonmukaisen maahanmuuttopolitiikan ja siihen liittyvän selkeän poliittisen ohjauksen kannalta valiokunta pitää hyvin onnistuneena Vanhasen II hallituksen ratkaisua keskittää maahanmuuttoon liittyvät asiat maahanmuuttoministerille. Valiokunta pitää tärkeänä, että uudessa ministeriöohjauksessa ja Maahanmuuttoviraston toiminnassa työmarkkinoiden toimivuuden edellyttämä joustavuus, kansainvälisen suojelun antamiseen velvoittavat Suomea sitovat sopimukset ja inhimillisen kohtelun periaatteet saavat niille kuuluvan aseman. Samalla valiokunta kiirehtii toimenpiteitä, joilla mahdollistetaan ulkomaalaisten työnteko riippumatta perusteesta, jolla oleskelulupa myönnetään.

Maahanmuuttopolitiikka vaikuttaa yhteiskunnassa monilla elämänalueilla, ja siihen liittyviä toimijoita on paljon niin ministeriö-, alue- kuin paikallistasollakin. Esityksessä ehdotetusta keskittämisestä huolimatta suuri osa maahanmuuttopolitiikan toimeenpanoa tapahtuu vastaisuu-

dessakin muualla kuin sisäasiainministeriön hallinnonalalla. Esimerkiksi kotouttamisasiossa keskeisiä toimijoita ovat opetusministeriö, ope-
tushallitus, Kuntaliitto ja kunnat sekä TE-keskukset ja työvoimatoimistot. Maahanmuuttopolitiikan toteutus edellyttääkin tiivistä ja hyvin toimivaa yhteistyötä kaikkien toimijoiden kesken.

Maahanmuuttajien kotouttamisessa keskeinen merkitys on työmarkkinoilla tarvittavien valmiuksien luomisessa ja työpaikalla saatavalla kokemuksella ja kontakteilla. Tässä työssä keskeisiä viranomaisia ovat TE-keskukset ja työvoimatoimistot. Maahanmuuttaja-asiakkaiden palvelut ovat pitkälti samoja työvoimakoulutukseen ja muihin työvoimapalveluihin liittyviä toimenpiteitä, joita työvoimatoimistot muillekin asiakkailleen tarjoavat. Kotouttamista ja maahanmuuttajapalveluita koskeva ohjaus edellyttääkin hyvää ja kiinteää yhteistyötä sisäasiainministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön kesken. Yhteistyössä tulee huolehtia myös siitä, että toimenpiteitä maassa jo olevien ulkomaalaisten työllisyystilanteen parantamiseksi edelleen tehostetaan.

Valiokunta toteaa, että maahanmuuttajien myötä syntyvä monikulttuurisuus rikastuttaa suomalaista yhteiskuntaa monin tavoin. Lisääntyvä kanssakäyminen eri puolilta maapalloa tulevien ihmisten kanssa toimii myös rasismia ehkäisevästi.

Maahanmuuttajien kotouttamisen onnistuminen on keskeinen edellytys myönteiselle kehitykselle. Valiokunta on monissa yhteyksissä kiinnittänyt huomiota tarpeeseen tarjota kotouttamispalveluja myös sellaisille maahanmuuttajaryhmille, jotka eivät ole nykyisen kotouttamislain palvelujen piirissä. Tällaisia ryhmiä ovat muun muassa työssäkäyvät ja heidän perheenjäsenensä sekä vanhukset ja kotiäidit. Myös avoliiton kautta Suomeen tulleet maahanmuuttajat voivat tarvita kotouttamispalveluja voidakseen työllistyä ja saada valmiuksia itsenäiseen selviytymiseen mahdollisissa ongelmatilanteissa. Valiokunta korostaa, että kielen opiskelumahdolli-

suuksien ja yhteiskuntaa koskevien perustietojen antaminen kaikille maahanmuuttajille luo edellytyksiä maahanmuuttajien sopeutumiselle ja ennalta ehkäisee syrjintää ja rasististen asenteiden syntymistä.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös maahanmuuttajien koulutuksen ja kokemuksen nykyistä parempaan hyödyntämiseen kotouttamistoimenpiteitä ja työvoimapalveluja järjestettäessä. Tärkeää on, että maahanmuuttajat voisivat saada koulutustaan vastaavaa työtä. Tämä edellyttää erityisen huomion kiinnittämistä maahanmuuttajien suorittamien tutkintojen hyväksymiseen ja tarvittavien resurssien ohjaamista heidän tarvitsemansa lisä- ja kielikoulutuksen järjestämiseen.

Ehdotuksen mukaan myös ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä siirtyy työministeriön hallinnonalalta sisäasiainministeriön hallinnonalalle. Mahdollisuudet entistä tehokkaampaan toimintaan ihmiskaupan torjumiseksi paranevat, kun sama ministeriö ohjaa koko toimintaketjua ihmiskaupan uhrien löytämisestä ja tunnistamisesta heidän palveluidensa järjestämiseen ja uudelleen uhriutumisen ehkäisemiseen saakka. Valiokunta pitää tärkeänä, että organisaatiomuutoksen tarjoamat mahdollisuudet hyödynnetään ja ne näkyvät entistä johdonmukaisempana toimintana ihmiskaupan ehkäisemiseksi.

Henkilöstön aseman turvaaminen

Esityksen perustelujen mukaan muutosten lähtökohtana on henkilöstön aseman turvaaminen. Valiokunta korostaa muutosjohtamisen ja henkilöstön tiedonsaanti- ja vaikutusmahdollisuuksien tärkeyttä hallinnonmuutosta toteutettaessa.

Jotta muutokset tapahtuisivat kitkattomasti ja niistä syntyisi mahdollisimman vähän haittaa toimintojen hoitamiselle, on ensiarvoisen tärkeää, että henkilöstö pidetään hyvin ajan tasalla ja he kokevat olevansa mukana ja voivansa vaikuttaa tulevaan työhönsä ja työolosuhteisiinsa.

Tärkeää on, että kaikki työntekijät ovat uudessa organisaatiossa yhdenvertaisessa asemassa ja myös siirtyvälle henkilöstölle tarjotaan aidosti mahdollisuuksia kehittää itseään ja saada haastavia tehtäviä. Samalla valiokunta kiinnittää huomiota ministeriöiden palkkausjärjestelmien eroavuuksiin ja pitää tärkeänä, että palkkaustasoja koskevat eroavuudet kartoitetaan ja ryhdytään tarvittaessa toimiin palkkauksen yhtenäistämiseksi.

Samalla valiokunta kiinnittää perustuslakivaliokunnan huomiota 17. lakiehdotuksen 1 §:n 2 momentin säännökseen, jonka mukaan "siirtyvä henkilöstö säilyttää palvelussuhteensa ehtoihin liittyvät oikeutensa ja velvollisuutensa siirtymähetkellä". Säännöksellä tarkoitettaneen, että siirtyvän henkilöstön asema ei muutu, vaan siirtymisen jälkeenkin heillä säilyvät ne oikeudet ja velvollisuudet, jotka heillä on siirtymähetkellä työministeriössä, kunnes niistä toisin sovitaan tai asianmukaisessa järjestyksessä määrätään. Valiokunta esittää, että perustuslakivaliokunta selvittää, pitäisikö säännöksen sanamuotoa tarkistaa vastaamaan paremmin säännöksen tarkoitusta.

Lausunto

Lausuntonaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että perustuslakivaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

TyVL 4/2007 vp — HE 90/2007 vp

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Arto Satonen /kok	Jari Larikka /kok
vpj.	Jukka Gustafsson /sd	Markus Mustajärvi /vas
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Sanna Perkiö /kok
	Susanna Haapoja /kesk	Paula Sihto /kesk
	Anna-Maja Henriksson /r	Katja Taimela /sd
	Arja Karhuvaara /kok	Tarja Tallqvist /kd
	Merja Kuusisto /sd	Jyrki Yrttiaho /vas.
	Merja Kyllönen /vas	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.